

Kommunrevisorerna granskar

UMEÅ KOMMUN – BYGGNADSNÄMNDEN

Grundläggande granskning 2020

1. Inledning och bakgrund

Revisorerna är kommunfullmäktiges organ för kontroll och ansvarsprövning av styrelser och nämnder. Revisionens arbete ska även ses som ett stöd till nämnderna och styrelsen.

Revisorerna ska enligt kommunallagen årligen granska verksamheten inom nämndernas verksamhetsområden i den omfattning som följer av god revisionsred.

Enligt kommunallagen (12. kap 1 §) är revisionens uppgift att pröva om:

- ▶ Verksamheten sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt
- ▶ Räkenskaperna är rättvisande
- ▶ Den interna kontrollen är tillräcklig

Revisorernas årliga granskning består av tre delar; grundläggande granskning, fördjupad granskning samt granskning av delårsrapport och årsredovisning.

Den grundläggande granskningen omfattar en översiktlig granskning av måluppfyllelse samt styrning och intern kontroll. De fördjupade granskningarna kan ses som komplement till den grundläggande granskningen.

Den grundläggande granskningen baseras på revisorernas riskanalys och omfattar samtliga nämnder och styrelser. Den grundläggande granskningen ger också underlag att under året uppdatera riskanalysen. Enligt god revisionsred i kommunal verksamhet ska den grundläggande granskningen ha en sådan omfattning att den ger en grund för bedömningar i revisionsberättelsen.

Den grundläggande granskningen kommer att fortgå fram till revisionens slutliga bedömningar i revisionsberättelsen rörande 2020.

1.1 Syfte och revisionsfrågor

Den grundläggande granskningen är en översiktlig granskning som syftar till att bedöma om styrelse och nämnder har en tillräcklig struktur för styrning, uppföljning och kontroll av verksamheten. Detta för att säkerställa att de lever upp till de mål och beslut som fullmäktige fastställt.

Den grundläggande granskningen syftar därmed till att ge en översiktlig bild av styrelse och granskade nämnder och en tillräcklig grund för de bedömningar som görs inför ansvarsprövningen.

Granskningen ska besvara följande revisionsfrågor:

- ▶ Har styrelsen/nämnden säkerställt att verksamheten bedrivs i enlighet med fullmäktiges mål och uppdrag?
- ▶ Har styrelsen/nämnden säkerställt att den får tillräcklig uppföljning och rapportering avseende verksamhetens ekonomi och resultat?
  - Vidtar styrelsen/nämnden åtgärder vid eventuella avvikelser?
- ▶ Har styrelsen/nämnden en struktur för arbetet med sin interna kontroll som gör att det finns förutsättningar att bedriva den på ett systematiskt och ändamålsenligt sätt?
- ▶ Är styrelsens/nämndens beslutsunderlag och protokoll tydliga?

1.2 Avgränsning

Granskningen avser hela granskningsåret 2020 och omfattar därmed granskning och bedömning utifrån samtliga styr- och uppföljningsdokument som upprättas för året. Granskningen färdigställs och avslutas därmed först efter att styrelse och nämnder behandlat sina årsbokslut/verksamhetsuppföljningar för 2020.

1.3 Revisionskriterier

Med revisionskriterier avses de bedömningsgrunder som bildar underlag för revisionens slutsatser och bedömningar. I denna granskning utgörs revisionskriterierna av:

- ▶ Kommunallagen (2017:725)
- ▶ Strategisk plan 2016-2028
- ▶ Planeringsförutsättningar, budget och investeringar 2019-2022
- ▶ Riktlinjer för intern styrning och kontroll (2011-09-26)
- ▶ Nämndernas reglementen

1.4 Ansvarig nämnd

Iakttagelserna i denna rapport avser byggnadsnämnden. Enligt reglementet är nämnden ansvarig för att fullgöra kommunens uppgifter inom plan- och byggnadsväsendet och svarar för tillsynen över byggnadsverksamheten enligt plan- och bygglagen (PBL). Nämnden fullgör också de övriga uppgifter som enligt annan lag ska fullgöras av den kommunala nämnden inom plan- och byggnadsväsendet.

1.5 Genomförande

Dialogmöten med såväl presidiet som hela nämnden har genomförts i syfte att inhämta information om den bedrivna verksamheten under året. Den information som inhämtas utgör till viss del grund för revisorernas bedömning av nämndens styrning och uppföljning av fullmäktiges mål, måluppfyllelse samt interna kontroll.

I årets grundläggande granskning har presidiet i nämnden skriftligt besvarat generella och nämndspecifika frågor samt ett bedömningsformulär. De svar som lämnats har använts som underlag till de dialoger som genomförts med respektive presidium under september 2020. Samtliga ledamöter och ersättare har också getts möjlighet att besvara en enkät. Motsvarande underlag har även använts vid träffarna med nämnder och styrelser som genomförts under hösten i syfte att ge samtliga ledamöter möjlighet att yttra sig och föra en diskussion kring de svar som lämnats.

Informationen som inhämtats i samband med nämnddialogerna beaktas även vid revisionernas riskanalys inför kommande år.

1.6 Begreppsförklaringar

Nedan följer en förklaring av de begrepp som revisorerna använder i revisionsredogörelsen då de lämnar sin samlade bedömning av nämndernas interna styrning och kontroll:

- ▶ Bristfällig – Omedelbara förstärkningar krävs
- ▶ Tillräcklig – Behov av förstärkningar föreligger
- ▶ Ändamålsenlig – God följsamhet inom området
- ▶ Tillfredsställande – Mycket god följsamhet inom området

2. Bedömningsformulär

Nedan redogörs för de svar som nämndens presidium lämnat inför revisorernas träff med dem i september 2020. Detta kompletteras med revisorernas iakttagelser och bedömningar utifrån de områden som berörs i bedömningsformulären.

2.1 Intern kontroll

I vilken utsträckning bedömer nämnden sin följsamhet till följande lagkrav, samt åtaganden enligt reglementen och styrande dokument:

Åtagande	Krav enligt	Nämndens bedömning av följsamheten	Hänvisning till underlag och exempel som styrker bedömning
2.1.1. Nämnden ska se till att den interna kontrollen är tillräcklig och att verksamheten bedrivs på ett i övrigt tillfredsställande sätt.	Kommunallagen (2017:725) 6 kap. 6 § Riktlinjer för intern styrning och kontroll	☐ Bristfällig ☐ Tillräcklig ☐ Ändamålsenlig X Tillfredsställande	Protokollsutdrag BN 2020-02-19, BN § 40 - Byggnadsnämndens årsbokslut 2019
2.1.1.1 Har nämnden varit aktiva i genomförandet av en riskanalys, inkl. värdering och vägledning i hantering av riskerna?	Handledning - intern styrning och kontroll (KS 191219)	X Ja ☐ Nej	Protokollsutdrag BN 2019-06-19, BN § 190 - Information om ny arbetsgång om intern kontroll och styrning Protokollsutdrag BN 2019-10-16, BN § 314 - Intern kontroll och styrning - ny arbetsgång
2.1.1.2 Har nämnden fastställt riskanalys?	Handledning - intern styrning och kontroll (KS 191219)	X Ja ☐ Nej	Protokollsutdrag BN 2019-11-13, BN § 345 - Uppdragsplan, byggnadsnämnden
2.1.1.3 Har nämnden fastställt internkontrollplan?	Handledning - intern styrning och kontroll (KS 191219)	X Ja ☐ Nej	Protokollsutdrag BN 2019-11-13, BN § 345 - Uppdragsplan, byggnadsnämnden
2.1.1.4 Har nämnden beslutat om uppföljning av internkontrollplanen?	Handledning - intern styrning och kontroll (KS 191219)	X Ja ☐ Nej	Protokollsutdrag BN 2020-05-20, BN § 152 - Byggnadsnämndens uppdragsplan och internkontrollplan
2.1.1.5 Har nämnden gjort en värdering om den interna kontrollen är ändamålsenlig och tillräcklig?	Handledning - intern styrning och kontroll (KS 191219)	X Ja ☐ Nej	Protokollsutdrag BN 2020-05-20, BN § 152 - Byggnadsnämndens uppdragsplan och internkontrollplan

2.1.1.6 Har nämnden tillsett att kommunstyrelsen tagit del av nämndens uppföljning av internkontrollplanen?	Handledning - intern styrning och kontroll (KS 191219)	X Ja ☐ Nej	Protokollsutdrag BN 2019-11-13, BN § 345 - Uppdragsplan, byggnadsnämnden
2.1.2 Nämnden ska årligen planera kontroller så att attestreglementet följs.	Attestreglemente	X Bristfällig ☐ Tillräcklig ☐ Ändamålsenlig ☐ Tillfredsställande	Nämnden kommer 2020-09-15 hantera ärende (dnr BN-2020/01651) rörande intern kontroll av följsamhet gentemot attestreglementet.
2.1.3 Nämnden ska årligen genomföra kontroller så att attestreglementet följs.	Attestreglemente	X Bristfällig ☐ Tillräcklig ☐ Ändamålsenlig ☐ Tillfredsställande	Se svar ovan.
2.1.3.1 Har nämnden vidtagit några åtgärder för att stärka attestrutinerna?		☐ Ja X Nej	Interna kontrollen förbättras under hösten 2020. Rutinerna för attestering hanteras centralt och nämnden har inga egna attestrutiner.

lakttagelser

Byggnadsnämnden har antagit en internkontrollplan för 2020. I nämndens internkontrollplan framgår risker utifrån följande mål/krav: kompetensförsörjning, arbetsmiljö, ekonomi (budget i balans), god ekonomisk hushållning samt effektiva och rättssäkra handläggningsprocesser. De risker som har identifierats kopplat till angivna mål/krav har värderats utifrån sannolikhet och konsekvens. Den risk som har högst riskvärde (12) är att byggnadsnämndens anslag inte växer i samma takt som kostnadsutvecklingen. Där efter följer 11 risker med riskvärde 9, bland annat svårighet att rekrytera erfaren personal och sjukdom - svårt att upprätthålla handläggningstider.

Uppföljning av internkontrollplanen har skett i samband med verksamhetsuppföljning (T1 och T2) och årsbokslutet (T3), med en kortfattad information om status på beslutade aktiviteter/åtgärder.

Nämnden fattade 2020-09-15 § 316 beslut om att intern kontroll av attestering inom nämndens ansvarsområde ska ske genom att de första 20 fakturorna som inkommer under oktober månad stäms av med nämndens attestförteckning. Eventuella avvikelser redovisas snarast för nämnden och i annat fall redovisas i samband med årsbokslut.

Bedömning

Vi bedömer att nämnden säkerställt en ändamålsenlig struktur för intern kontroll. Av kommunens riktlinjer för intern styrning och kontroll (reviderad av fullmäktige 2011-09-26, § 153) framgår att en riskanalys ska göras och dokumenteras i syfte att identifiera omständigheter som utgör risk för att

inte uppfylla de krav som ställs på verksamheten. Nämnden har fattat beslut om riskanalys och internkontrollplan samt har gjort en värdering av den interna kontrollen.

2.2 Målstyrning

I vilken utsträckning bedömer nämnden sin följsamhet till följande lagkrav, mål och beslut samt åtaganden enligt reglementen och styrande dokument:

Åtagande	Krav enligt	Nämndens bedömning av följsamheten	Hänvisning till underlag och exempel som styrker bedömning
<i>2.2.1 Nämnden ska se till att verksamheten bedrivs i enlighet med de mål och riktlinjer som fullmäktige bestämt, samt de bestämmelser i lagar och författningar som verksamheten omfattas av.</i>	Kommunallagen (2017:725) 6 kap. 6 § Reglemente för Umeå kommuns styrelse och nämnder	☐ Bristfällig ☐ Tillräcklig ☒ Ändamålsenlig ☐ Tillfredsställande	Protokollsutdrag BN 2020-05-20, BN § 152 - Byggnadsnämndens uppdragsplan och internkontrollplan
<i>2.2.1.1 Har nämnden säkerställt att samtliga av fullmäktiges kommunövergripande /generella mål beaktas i uppdragsplanen?</i>		☒ Ja ☐ Nej	Protokollsutdrag BN 2020-05-20, BN § 152 - Byggnadsnämndens uppdragsplan och internkontrollplan
<i>2.2.1.2 Har nämnden säkerställt att samtliga av fullmäktiges mål och uppdrag beaktas i uppdragsplanen?</i>		☒ Ja ☐ Nej	Protokollsutdrag BN 2020-05-20, BN § 152 - Byggnadsnämndens uppdragsplan och internkontrollplan

<p>2.2.1.3 Har nämnden löpande under året tagit aktiva beslut utifrån uppföljning om åtgärder för att uppnå måluppfyllelse?</p>		<p>X Ja ☐ Nej</p>	<p>Kompetensförsörjningsplan, BN 2020-06-17 § 201 och Handlingsplan bostadsbyggande BN 2020-08-19 § 264</p> <p>Protokollsutdrag BN 2020-06-17, BN § 201 - Kompetensförsörjningsplan 2020-2022 för Samhällsbyggnadsförvaltningen</p> <p>Samhällsbyggnadsförvaltningens handlingsplan för bostadsbyggande</p>
<p>2.2.2 Nämnden ansvarar för att det egna verksamhetsområdet kontinuerligt följs upp och utvärderas.</p>	<p>Reglemente för Umeå kommuns styrelse och nämnder samt tillämplig lagstiftning för verksamheten.</p>	<p>☐ Bristfällig ☐ Tillräcklig X Ändamålsenlig ☐ Tillfredsställande</p>	<p>Protokollsutdrag BN 2020-05-20, BN § 152 - Byggnadsnämndens uppdragsplan och internkontrollplan</p>
<p>2.2.3 Nämnden har ansvar att verka för att samråd sker med brukare av nämndens tjänster</p>	<p>Kommunallagen (2017:725) 8 kap. 3 §, Reglemente för Umeå kommuns styrelse och nämnder</p>	<p>☐ Bristfällig ☐ Tillräcklig X Ändamålsenlig ☐ Tillfredsställande</p>	<p>Nämnden är aktiv i flera olika nätverk för att samverka och samråda med brukare. I handlingsplanen för bostadsbyggande framgår hur nämnden avser vidareutveckla detta arbete.</p>
<p>2.2.4 Nämnden ska verka för att samverkan sker mellan styrelse och nämnder för att gemensamt nå kommunens övergripande mål</p>	<p>Reglemente för Umeå kommuns styrelse och nämnder</p>	<p>☐ Bristfällig ☐ Tillräcklig ☐ Ändamålsenlig X Tillfredsställande</p>	<p>Nämnden tar vid behov initiativ till samverkan med andra nämnder. Exempelvis hade presidierna i BN, TN och MHN en träff under våren för dialog om ett antal frågor.</p>

2.2.4.1 <i>Fungerar samverkan i övrigt med nämnder och andra externa aktörer väl?</i>		☒ Ja ☐ Nej	Samverkan med andra nämnder och externa aktörer fungerar överlag väl. Med några av de kommunala bolagen finns några utmanande frågor som vi jobbar med att hitta lösningar på. Viktig kärna är att det inte är byggnadsnämndens detaljplaner utan hela kommunens för en utveckling som fullmäktige bestämt.
---	--	--	---

Lakttagelser

I byggnadsnämndens uppdragsplan framgår samtliga av fullmäktiges mål och uppdrag som är adresserade till nämnden i Planeringsförutsättningar, budget och investeringar 2020. Detta är utöver de långsiktiga målen som samtliga nämnder ska arbeta med:

- Vi ska skapa förutsättningar för fler företag och fler arbetstillfällen i Umeå (Växande näringsliv och kompetensutveckling)
- Vi ska öka bostadsbyggandet till 2000 enheter per år i kommunen (En god samhällsplanering)
- Att samhällsplaneringen syftar till att bygga Umeå mer jämlikt och jämställt, bland annat genom att dra nytta av erfarenheterna från kommissionen för social hållbarhet (En god samhällsplanering).

Det förstnämnda målet är inte adresserat till byggnadsnämnden. Nämnden har ändå valt att ta med detta i uppdragsplanen.

För de mål som berör/är adresserade till nämnden har den tagit fram egna nämndsmål eller lämnat särskilda uppdrag till förvaltningen. Därtill har nämnden beslutat om nämndsmål utifrån de personalpolitiska målen samt avseende produktivitet.

I uppdragsplanen har nämnden också adresserat nämndsmålen och prioriterade aktiviteter till respektive verksamhet.

I styrkortet har fullmäktiges mål och nämndsmålen brutits ner till resultatmått/aktiviteter.

Det framgår inte av uppdragsplanen när och i vilken form uppföljning och återrapportering av mål och uppdrag ska ske. Nämndens mål följs i verksamhetsuppföljningen i samband med T1 och T2. Vid T3 var det ett mål inte hade uppfyllts, att öka bostadsbyggandet till 2 000 enheter per år.

Bedömning

Vi bedömer att nämndens målstyrning är ändamålsenlig. Enligt reglementet för Umeå kommuns styrelse och nämnder (2014-11-24, § 150) har samtliga nämnder i uppdrag att se till att verksamheten bedrivs i enlighet med de mål och riktlinjer som fullmäktige har bestämt. Vi noterar att nämnden förhåller sig till samtliga av fullmäktiges prioriterade områden och övergripande mål. Nämnden har tolkat mål och uppdrag från fullmäktige och brutit ned dessa så att de fungerar som styrsignaler till verksamheten, genom nämndens styrkort.

2.3 Ekonomi

I vilken utsträckning bedömer nämnden sin följsamhet till följande lagkrav samt åtaganden enligt reglementen och styrande dokument:

Åtagande	Krav enligt	Nämndens bedömning av följsamheten	Hänvisning till underlag och exempel som styrker bedömning
2.3.1 Nämnden ska ha en god ekonomisk hushållning i sin verksamhet.	Kommunallagen (2017:725) 11 kap. 5 § Fullmäktiges riktlinjer för god ekonomisk hushållning	☐ Bristfällig ☒ Tillräcklig ☐ Ändamålsenlig ☐ Tillfredsställande	Se presidiets kommentar nedan.
2.3.1.1 Har nämnden anpassat verksamheten utifrån de förutsättningar som anges i budgeten?		☐ Ja ☒ Nej	Se svar ovan
2.3.1.2 Får nämnden tillräckliga underlag avseende ekonomi och verksamhetens utveckling för att kunna göra de prioriteringar och vidta de åtgärder som krävs för att nå en ekonomi i balans?		☒ Ja ☐ Nej	Se svar ovan.
2.3.1.3 Prognostiserar nämnden ett underskott för året?		☐ Ja ☒ Nej	Utfallet för perioden jan-jun var +1 502 tkr. Prognosen för helåret är en budget i balans.
2.3.2 Nämnden ska regelmässigt rapportera till fullmäktige om hur verksamheten utvecklas och hur den ekonomiska ställningen är under året.	Reglemente för Umeå kommuns styrelse och nämnder	☐ Bristfällig ☐ Tillräcklig ☐ Ändamålsenlig ☒ Tillfredsställande	Nämnden redovisar till KF enligt

<p>2.3.3 Har nämnden månatligen rapporterat till kommunstyrelsen om nämndens ekonomiska ställning?</p>	<p>Kommunstyrelsens uppgift är att leda och samordna planeringen och uppföljningen av kommunens ekonomi och verksamheter.</p> <p>I planeringsförutsättningarna /budgetbeslutet för 2020 ställs krav på nämnder som redovisar eller befarar ett underskott över en procent av tilldelad budgetram.</p>	<p>☐ Ja ☒ Nej</p>	<p>Nämnden redovisar inte månatligen till KS.</p>
--	---	--	---

Presidiet uppger att nämndens verksamhet inte snabbt kan hantera tvära kast i de ekonomiska förutsättningarna. Under hösten 2019 ändrades förutsättningarna genom att anslaget för ökat bostadsbyggande minskades från 12,9 till 3,0 mnkr. För hela förvaltningen handlade detta om att 8–10 tjänster som nyrekryterats de senaste åren för att arbeta mot KF-målet om 2000 byggda bostäder per år. Det minskade anslaget medförde att det saknades finansiering för dessa tjänster under byggnadsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden och kommunstyrelsen. Lösningen för byggnadsnämnden är en revidering av PBL-taxan för full kostnadstäckning vid utförande av uppdrag, detaljplaner och bygglov. Utmaningen i sammanhanget är den kö med drygt 200 detaljplaner som redan har ingångna avtal utifrån befintlig PBL-taxa.

Äskande har gjorts i budgetprocessen enligt nedan utifrån bedömningen att den nya PBL-taxan stegvis får genomslag enligt följande:

- 2021 4,0 mnkr
- 2022 3,0 mnkr
- 2023 2,0 mnkr
- 2024 1,0 mnkr

Den fysiska planeringen är helt avgörande för Umeås inslagna hållbara väg mot 200 000 invånare. Formella beslut som avlastar nämnden i den aktuella situationen finns inte med anledning av den för året förskjutna budgetprocessen.

Nedan visas bokslutsresultat för nämnden de senaste fem åren.

- 2019: + 582 tkr
- 2018: - 3 846 tkr
- 2017: - 2 226 tkr
- 2016: + 6 330 tkr
- 2015: + 3 660 tkr

Nämnden har därför initierat följande:

- Revidering av PBL-taxan utifrån SKR nya modell som i högre utsträckning bygger på faktiskt nedlagd tid. Detta kommer på några års sikt leda till att intäkter motsvarar produktionen.
- Ökat ansvarstagande på avdelningsnivå genom att avdelningscheferna för varje månad går igenom det ekonomiska läget på ledningsgruppsmöte.
- Analys av hur prognoserna för helåret sett ut vid delårsrapporterna de senaste fem åren. Ambitionen är att kunna göra allt träffsäkrare prognoser för helåret.
- Verktyg för bedömning av när i tid som planavgifter kommer att debiteras.

lakttagelser

Av nämndens verksamhetsuppföljning i samband med T2 framgår att nämnden redovisar ett resultat per den siste augusti på – 701 tkr gentemot budget. Prognosen för helåret pekade i samband med T2 på ett resultat på -900 tkr.

Nämnden redovisar ett resultat för helåret på +1,4 mkr. Totalt sett är både intäkter och kostnader betydligt lägre än budget. Avvikelsen i intäkter bedöms vara en kombination av ärendetyper, stram budget samt ny personal som ej uppnått full produktionstakt. Avvikelserna i kostnader avser färre godkända bostadsanpassningar på grund av pandemin, lägre bemanning än budgeterat och allmän återhållsamhet med driftkostnader.

Bedömning

Vi bedömer utifrån vad som framkommit av denna översiktliga granskning att nämndens interna ekonomistyrning är ändamålsenlig. Nämnden har följt upp ekonomin under året och har ett överskott vid åretsslut. Med anledning av att den grundläggande granskningen är översiktlig görs bedömningen med begränsad säkerhet.

2.4 Enkät till ledamöter och ersättare i byggnadsnämnden

Under hösten 2020 skickades en enkät ut till ledamöter och ersättare i byggnadsnämnden. 12 av 21 ordinarie och ersättare besvarade enkäten vilket innebar en svarsfrekvens på 57 %. Enkäten innehöll bl a frågor om verksamhetsmål, måluppfyllelse, budget och ekonomiska mål, ekonomisk uppföljning och åtgärder för ekonomi i balans samt riskanalys, arbete med internkontroll och internkontrollplan. Samtliga av de svarande anser att nämndens verksamhetsmål är tydligt kopplade till kommunfullmäktiges mål. Alla utom en av de svarande anser att nämndens mål är mätbara och att nämnden följer upp målen under året. När det gäller måluppfyllelse bedömer alla utom en av de svarande att nämnden har fattat beslut om åtgärder vid brister i måluppfyllelsen. Det som sticker ut är att 66,7 % av de svarande upplever att de har varit delaktiga i risk- och väsentlighetsanalysen som ligger till grund för internkontrollplanen.

2.5 Generella frågeställningar till samtliga nämnder

Svaren nedan har lämnats av nämndens presidium i samband med den dialog som genomfördes i september 2020. Svaren är därmed inte att ses som revisorernas iakttagelser och bedömningar.

2.5.1 Har nämnden säkerställt att det finns rutiner och en beredskap för att hantera ej planerad frånvaro hos nyckelpersoner?

Nämnden anser att den säkerställt att det finns rutiner och en beredskap för att hantera ej planerad frånvaro hos nyckelpersoner. De funktioner som anges nedan är de som nämnden definierat som nyckelfunktioner inom den direkta verksamheten.

Chefer

Genom den organisationsförändring som genomfördes 2020-01-01 fick stadsarkitekten en roll som biträdande samhällsbyggnadschef vilket tidigare inte fanns. Vid oplanerad frånvaro för samhällsbyggnadschefen träder den biträdande in. För avdelningscheferna finns utsedda ersättare (en av de andra avdelningscheferna) angiven i vidaredelegationen av arbetsmiljöansvaret. För enhetscheferna finns i dagsläget inte utsedda ersättare men detta är målsättningen. Vid oplanerad frånvaro av en enhetschef träder normalt avdelningschefen in till ersättare rekryterats.

Nämndsekreterare

Nämndsekreterare är en nyckelroll i nämndens verksamhet. Målsättningen är att det i verksamheten alltid finns minst två medarbetare (nämndsekreterare samt backup) som kan utföra dessa arbetsuppgifter. Samhällsbyggnadschefen är nämndsansvarig för både byggnadsnämnden och miljö- och hälsoskyddsnämnden. Under hösten påbörjas en analys om all nämndadministration ska finnas inom avdelningen strategiskt stöd. Blir så fallet kommer det bli minst tre medarbetare vilket ytterligare minskar sårbarheten.

Personalchef

Personalcheferna fanns tidigare centralt placerade i kommunen men har nu fördelats ut till förvaltningarna. Detta innebär att samhällsbyggnadsförvaltningen och stadsledningskontoret delar på en personalchef. Detta är idag den enda person som direkt arbetar med HR-frågor under nämnden vilket innebär en sårbarhet. I samband med den risk- och sårbarhetsanalys som genomfördes centralt påtalades denna risk. Personaldirektören fick ett uppdrag i handlingsplanen att bilda ett nätverk som i händelse av oplanerad frånvaro kan stötta och hjälpa till.

Ekonom

Nämnden har idag delar av en ekonom som finns med personalansvar inom tekniska förvaltningen under en ekonomichef. Detta bedöms som en bra lösning där ekonomichefen på tekniska ansvarar för bemanning, kvalitet och kontinuitet över tid.

2.5.2 Hur arbetar nämnden med att främja en god arbetsmiljö i sina verksamhetsområden?

Nämnden har under 2019 och 2020 gjort flera stora förändringar som grundar en god arbetsmiljö inom verksamhetsområdet.

Organisationsförändring

Nämnden genomförde 2020-01-01 en organisationsförändring för att skapa grunden för en god arbetsmiljö. Enheterna Detaljplanering, Lantmäteri och Bygglov lyftes till avdelningar. Avdelningar som överskred kommunens riktvärde för antal medarbetare per chef bildade underenheter. Ny avdelning, "Strategiskt stöd", bildades i syfte att stötta förvaltningen i strategiska utvecklingsfrågor.

Delat ledarskap

Inom nämndens ansvarsområde fanns ett delat ledarskap inom avdelningarna Detaljplanering och Bygglov. Detta har nu avvecklats och numera är avdelningscheferna ansvariga för både personal och verksamhet.

Föredragningar i nämnden

Viktig förändring som genomförs under 2020 är att handläggarna själva ska föredra sina ärenden i nämnden. Detta är viktigt både för ansvarstagande, delaktighet, besvarande av frågor kring ärendehantering och förståelse för politikens avvägningar.

Medarbetarundersökningar

Nämnden får föredragningar och håller sig informerad om den årliga medarbetarundersökningen som genomförs och arbetet med efterföljande åtgärdsplaner.

SAM

Nämnden får löpande föredragningar om det systematiska arbetsmiljöarbetet.

Kompetensförsörjningsplan

Nämnden har under våren 2020 tagit beslut om en kompetensförsörjningsplan omfattande hela samhällsbyggnadsförvaltningens verksamhet. För att uppfattas som en attraktiv arbetsgivare behövs arbetsmiljön vara god.

Handlingsplan "En förvaltning"

I samverkan med de fackliga organisationerna har en handlingsplan tagits fram för känslan att tillhöra en och samma förvaltning. Många delar i denna främjar även en god arbetsmiljö i stort.

2.5.3 Hur arbetar nämnden med att säkerställa en långsiktigt stabil sjukfrånvaro på låg nivå?

Samtliga delar som anges ovan under rubrikerna delade medarbetarundersökningar, ledarskapet, handlingsplan en förvaltning, organisation och kompetensförsörjningsplan är exempel på insatser viktiga för att hålla sjukfrånvaron på en låg nivå.

Nämnden får föredragningar och följer löpande sjukfrånvaron inom verksamheten. Tidigare fick varje chef gå in i systemet för att titta på sjukfrånvaron. Nämnden har nu sett till att utskick sker en gång per månad från HR så att cheferna löpande påminns och kan följa siffrorna. Förvaltningens ledningsgrupp går igenom siffrorna varje månad och nämnden får information varje tertiäl.

2.5.4 Vilka är nämndens utmaningar på kort och lång sikt?

Kort sikt

Nämnden behöver komma tillrätta med den kö av detaljplaner som byggts upp under en rad av år.

Arbetet med nettokostnadsavvikelser har identifierat att nämnden inom delar av verksamheten synes ha en högre bemanning än andra kommuner. Djupare analys pågår. De underlag som redovisas till SCB kan inte användas eftersom detta blandar delar inom olika nämnders verksamheter.

Kommunerna behöver därför ta fram egna underlag för nettokostnadsavvikelser vilket bland annat görs inom nätverket Nyckeltal i Norr. Problemet i detta sammanhang är att kommunernas taxor inte är enhetliga och att ibland inte alla kostnader räknas med bland utgifterna. Nämnden håller för tillfället på att styra upp detta.

Arbetet med automatisering och digitalisering är en utmaning. Nämnden har inrättat en avdelning "Strategiskt stöd" som ska stötta i arbetet mot denna utveckling. Nämnden är dock i delar beroende av andra aktörers insatser som exempelvis att kommunen får ett e-arkiv som uppfyller gällande krav.

Lång sikt

Nämndens utmaning på lång sikt handlar om att skapa den goda arbetsmiljön och en arbetsplats som attraherar kompetenta medarbetare.

2.5.5 Har nämnden, utifrån genomförd risk- och konsekvensanalys, säkerställt en tillräcklig intern kontroll och uppföljning av hanteringen av Corona-krisen?

Nämnden bedriver per definition inte någon samhällsviktig verksamhet utifrån ett krisperspektiv. Inom Lantmäteri finns en mindre del kopplat till GIS och karttjänster som är viktig för andra aktörer inom kommunen.

Nämnden har utifrån givna planeringsförutsättningar genomfört risk- och konsekvensanalyser på varje avdelning och tagit fram handlingsplaner. Förvaltningens ledningsgrupp har haft Coronamöten varje måndag 11.30-12.00.

Nämnden får inledningsvis på varje sammanträde en information av förvaltningschefen om hur Coronafrågan hanteras.

2.6 Specifika frågeställningar för byggnadsnämnden

2.6.1 Hur arbetar nämnden med planberedskap?

I bilaga B "Samhällsbyggnadsförvaltningens handlingsplan för bostadsbyggande" framgår att kommunens planberedskap idag inte bedöms vara god i relation till kommunfullmäktiges mål för bostadsbyggandet.

I handlingsplanen beskrivs också vilka åtgärder nämnden redan vidtagit och vilka som planeras.

2.6.2 Hur arbetar nämnden med barnkonventionen?

All detaljplanering har sin utgångspunkt i översiktsplanen. Översiktsplanen innehåller riktlinjer kring bl.a. barns plats i staden. Där finns också utvecklingsstrategin, Alla skall vara med, som också handlar om barnperspektivet. T.ex. ska alla offentliga rum skall utvecklas så alla kan vara med män/kvinnor, flickor/pojkar, funktionsvarierade, alla åldrar. Strategin utgår från barn-, ungdoms- och funktionshinderperspektivet både vad gäller yta och utformning.

Vi har tagit fram en mall för barnkonsekvensanalys som kan användas vid detaljplanering. Vi diskuterar frågorna inom planprocessen t.ex. när det gäller ytbehov för barn både vad gäller bostadsområden, g/c – nät och offentliga platser – i allt skall barns perspektiv med.

Vi har också jobbat med social hållbarhet generellt och tagit fram verktyg för social hållbarhet, och där är barnperspektivet invävt och kopplar till skrivningarna i ÖP. Det verktyget kan också användas i planeringsprojekt.

Barn inkluderas i våra dialogprocesser särskilt när vi planerar nya stadsdelar. Ibland har skolklasser jobbat med vissa frågor, ibland tar lärarna in pågående planering i verksamheten, eller så har eleverna fått tid till att svara på frågor i skolan. Ibland har tjänstemän från kommunen varit ute och pratat eller gjort intervjuer med barn.

Projekt för att ta fram tydligare riktlinjer för friytor, vid planering av bostäder, pågår. Där utgår dimensioneringen av friytan från barns behov och att barn i olika åldrar har olika behov. Det handlar både om den faktiska ytan och vilka funktioner de olika ytorna ska kunna tillgodose.

Som omnämns ovan är barnkonventionen nedbruten och implementerad i vår verksamhet men för att inte glömma bort ursprungstexten hade vi under våren en genomgång av barnkonventionen på ett kompetensutvecklingstillfälle så att alla medarbetare är medvetna och påmindas om vad den innebär och känner till konventionens artiklar.

2.6.3 Hur säkerställs en god utemiljö för kommuninvånarna?

Allmänna krav och riktlinjer för hur friytor för lek och annan utevistelse i bostadsbebyggelse ska anordnas regleras i plan- och bygglagen samt i Boverkets byggregler (BBR). I översiktsplanen finns riktlinjer för hur friyta ska säkerställas framför allt inom de centrala stadsdelarna.

Riktlinjer för friyta:

- Friytan ska ha ett skyddat läge för buller och avgaser.
- Friytan ska innehålla buskar och trad samt ge en god rumsverkan och möjlighet att följa årstidsväxlingarna.
- Barns behov av friytor ska särskilt beaktas.
- Friytans storlek ska vara minst en tredjedel av bostädernas totala yta (m² BTA).
- I centrumfyrcanten bör friytan vara minst en sjättedel av bostädernas totala yta (m² BTA) om inte ytan kompenseras med andra åtgärder.

I kommunens gröna vision finns riktlinjer för hur parker och grönområden i staden ska utvecklas för att tillgodose dess värden för ekologin, rekreationen och kulturen.

Riktlinjerna:

- Alla parker i centrala stadsdelarna bevaras och utvecklas.
- Bebyggelse och parkutveckling samplaneras.
- Behåll och utveckla en grönskande stad med planterade gaturum, varierade attraktiva parker och sammanhängande gröna stadspromenader.
- Förädla älvstråket.

I detaljplaner regleras natur och parkytor inom allmän plats. På kvartersmark regleras utemiljön i form av friyta med användnings- och/eller egenskapsbestämmelser i enlighet med översiktsplanens riktlinjer.